

HET LAND VAN NEVELE

JANUARI
2008

JAARGANG
XXXIX

AFLEVERING
1

Verantwoordelijke uitgever: J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

INHOUD LAND VAN NEVELE

J. LUYSSAERT, Woord vooraf	2
A. VAN MALDEGHEM, Geschiedenis van de koorzang in Nevele en in het Land van Nevele	3
J. LUYSSAERT, Fruitleveranciers en huwieren in Het Land van Nevele (1357-1542)	39
A. STROBBE, Het kasteel van Poeke: enkele getuigenissen	45
Verslagen	60

INHOUD MENSEN VAN TOEN

A. STEVENS, Aan de vooravond van een catastrofe. Onderzoek naar de emigratie en beroepenstructuur in de gemeente Landegem aan de hand van de bevolkingsregisters van 1846-1870	79

MENSEN VAN TOEN

*De kerk van Landegem op een Feldpostkarte uit 1916.
(Verzameling André Bollaert)*

**AAN DE VOORAVOND VAN EEN CATASTROFE.
ONDERZOEK NAAR DE EMIGRATIE EN BEROEPENSTRUCTUUR
IN DE GEMEENTE LANDEGEM AAN DE HAND VAN DE
BEVOLKINGSDOSSIER VAN 1846-1870¹**

Overzicht van de beroepen² en het aantal inwoners van Landegem dat in die sector actief was.

Bakkersknecht	4
Barbier	3
<i>Barriere wagter ijzeren weg³</i>	3
Bedelaar	2
<i>Bezonderen⁴</i>	3
<i>Bloempelder⁵</i>	1
Burgemeester - landbouwer	1
Boomkapper	1
Kantonnier kanaal Deinze-Schipdonk	1
<i>Commisionaris⁶</i>	1
Dagloner	103
Dagloonster	6
Dienstbode	133
Dienstknecht	53
Dienstmeid	97
<i>Docteur in de medicine - chirurg</i>	1
<i>Doctor in de geneeskunde</i>	1

¹ Op 15 oktober 1846 werd in ons land een algemene volkstelling gehouden. Voor Landegem werd die opgenomen in twee registers. In die tijd werd niet de juiste geboortedatum genoteerd, wel de leeftijd. Bij elke nieuwe telling werd de leeftijd herzien. In deze lijst heb ik de leeftijd in het jaar 1856 genoteerd.

² We hebben de beroepsnamen zo veel mogelijk in de huidige spelling genoteerd, tenzij het om dialectische of Franse benamingen gaat; die namen hebben we cursief weergegeven.

³ Bareelwachter.

⁴ Een privé persoon; iemand die geen of een zelfstandig beroep uitoefent.

⁵ Iemand die de *pell* van het graan afdoet om dan dit gepelde graan te laten malen; ook bloemverkoper.

⁶ Iemand die allerlei boodschappen doet.

<i>Domestique</i> ⁷	1
<i>Garde</i> ⁸	1
<i>Garde travers op de ijzeren weg</i> ⁹	1
<i>Garde op de ijzeren weg</i> ¹⁰	1
Gareel- en schoenmaker	2
Gemeentesecretaris	1
Grondeigenares	9
Herbergier	15
Herbergierster	7
Herbergier - Koopman	1
Herbergier - Winkelier - Bloempelder - Landbouwer	1
Hoefsmid	2
Hoefsmid - Dienstbode	3
Hoefsmid - Herbergier	1
Houtzager	7
Hovenier	2
Huisschilder	2
Huisvrouw	66
<i>Kamslager</i> ¹¹ - Landbouwer	1
Kantwerkster	167
Kantwerkster - Onderwijzeres	1
<i>Karredrijver</i> ¹²	1
Katoenwever	14
Kleermaker	11
Kleermakerknecht	1
Kleermaakster	9
Kloefkapper	6
<i>Klopperkapper</i> ¹³	1
<i>Kloppermaker</i>	1
Koewachter	15
Koopman	4

⁷ Knecht.

⁸ Treinwachter.

⁹ Overwegbewaker.

¹⁰ Treinbewaker.

¹¹ Iemand die weefkammen maakt.

¹² Iemand die karren begeleidt.

¹³ *Klopper* is een ander woord voor *kloef*.

Koopman in fruit	1
Koopman in garens	1
Koopman in hoornvee	1
Koopman in vlas	2
Koopman in konijnen	1
Koopvrouw in konijnen	3
Koster	1
Kuiper	3
Kuiper dienstbode	2
Landsman, Landbouwer	318
Land(s)bouwster, <i>Land(s)bouwerigge</i> ¹⁴	138
Leerling	1
<i>Leermeesteresse</i> ¹⁵	1
<i>Leurkraamster</i> ¹⁶	1
<i>Leurkramer</i>	1
Lijnwaadwever	35
Lijnwaadwever - Landbouwer	2
Matroos	1
Mandenmaker	1
<i>Mestramer</i> ¹⁷	3
Metselaar - Metser	6
Metselaar - Herbergier	1
<i>Militaire pensionné</i>	1
Molenaar	5
Molenaar - Koopman	1
<i>Mulder</i> Dienstbode	1
Mutsenmaakster	5
Naaister	70
Olieslager	2
Onderpastoor	2
Onderwijzer	2
Onderwijzeres	1
Ontvanger	1

¹⁴ In het West-Vlaams en in de aangrenzende Oost-Vlaamse dialecten vormde men vrouwelijke beroeps- en persoonsnamen met het achtervoegsel *-igge, -egge*.

¹⁵ Onderwijzeres.

¹⁶ Leurd(st)er.

¹⁷ Iemand die op straat mest verzamelt.

<i>Particulieren</i> ¹⁸	3
Pastoor	1
<i>Piocheur</i> ¹⁹ ijzeren weg	1
<i>Picqueur</i> ²⁰ op den ijzeren weg	1
<i>Pontenier ijzeren weg</i> ²¹	1
<i>1ste Pontenier ijzeren weg</i> ²²	1
Schaapherder	5
Schipper	1
Seminarist	1
Schoenmaker	6
Schoenmaker - Dienstbode	1
Schoenmaker - Herbergier	1
Schrijver	1

¹⁸ Hetzelfde als *bezoenderen*.

¹⁹ Spoorlegger bij de NMBS. Spoorleggers werken steeds in ploegverband onder het toezicht van een spoorleggersbaas (ploegbaas) (dank aan Albert De Grootte, Landegem voor de inlichting).

²⁰ *Picqueur* is een verschrijving van het Franse woord 'piqueur' en heeft verschillende betekenissen: 'rijmeester, dresseur, opzichter'. Piqueur bij de NMBS is een baanmeester. Hij moet het werk van de spoorleggers en spoorleggersbaas controleren. Het uitvoeren van grote werkzaamheden zoals hernieuwen van sporen, wissels enz. zal gebeuren onder zijn rechtstreeks toezicht (dank aan Albert De Grootte, Landegem voor de inlichting).

²¹ Het woord *pontenier* is waarschijnlijk een volkse aanpassing van het Franse woord 'pontier' 'brugwachter'. Ongeveer ter hoogte van Oudenburg wordt de spoorlijn Brugge-Oostende gekruist door het kanaal Plassendale-Nieuwpoort. Vroeger reden de treinen over een beweegbare brug over dat kanaal. Aan die brug was een brugwachter (of pontenier?) van de NMBS van dienst. Wanneer een schip moest passeren moest die brug worden geopend. Daarvoor moet door de brugwachter eerst toelating gevraagd worden aan de stationschef van Oudenburg. Indien er geen treinen te verwachten waren, kon toelating gegeven worden om de brug te openen. In het andere geval moest het schip wachten tot de trein (treinen) was (waren) voorbijgereden. De vragen, toelatingen of weigeringen werden ingeschreven in een daartoe speciaal register (dank aan Albert De Grootte, Landegem voor de inlichting).

²² Wanneer men bij de NMBS een bepaalde functie heeft, kan men na een aantal jaren en goede prestaties, in die functie bevorderd worden tot 'eerste'. De functie blijft dezelfde, maar men geniet dan een hogere loon- of weddeschaal. Voorbeeld: pontenier wordt 1^e pontenier dit is 1^e brugwachter (dank aan Albert De Grootte, Landegem voor de inlichting).

Slachter	4
Soldaat	15
<i>Spillewerkster - Speldewerkster - Spellewerkster</i> ²³	48
Spinner	3
Spinster - Huisvrouw	564
Statieoverste	1
Strodekker	3
Student	9
Timmerman	10
Timmerman dienstbode	1
Veearts en Hoefsmid	1
Veldwachter	2
Vroedvrouw	2
Voddenkoper - Koopman in Vodden	4
Voddenkoopster	1
Wagenmaker	5
<i>Wasscheresse</i> ²⁴	1
Werkman op den ijzeren weg	2
Werkvrouw	5
Wever	124
Wever in Lijnwaad	28
Winkelier	3
Winkelier in <i>Ellegoederen</i> ²⁵	1
Winkelier - Landbouwer	1
Winkelierster	10
<i>Zwingelaar</i> ²⁶	1
Zonder beroep - Zonder bedrijf	869

²³ Kantwerkster.

²⁴ In het West-Vlaams en in de aangrenzende Oost-Vlaamse dialecten vormde men vrouwelijke beroeps- en persoonsnamen met het achtervoegsel *-esse*.

²⁵ Stoffen die per el gemeten en verkocht worden.

²⁶ Iemand die vals zwingelt.

Lijst van enkele merkwaardige beroepen: wie waren ze, waar woonden ze?

Baerdescheerdere

Van Gheelandt Joannes, °Landegem 55 jaar - Vierhekkens 26 bis.

Bakkers

Bakkers

Claeys Romanus, °Landegem 50 jaar - Westhoek 3.

Claeys Edouard, °Landegem 54 jaar - Westhoek 3.

De Schuymer Joannes Baptist, °Zeveren 39 jaar - Heirenthoek 35.

De Schuyter Jacobus Francies, °Landegem 54 jaar (laat zijn zaak over aan bakker Janssens Leo) - Vierhekkens 78.

Pisson Charles Louis, °Landegem 56 jaar - Westhoek 10.

Pisson Modestus Franciscus, °Landegem 46 jaar - Westhoek 10.

Van de Castele Jan Francies, °Landegem 63 jaar - Vierhekkens 4.

Bakker-Winkelier

Janssens Leon, °Landegem 56 jaar (laat zijn zaak over aan Landsweirdt Felix) - Vierhekkens 24.

Janssens Leo, °Landegem 56 jaar - †7-5-1860 - Vierhekkens 78.

Landsweirdt Felix, °Drongen 44 jaar - Vierhekkens 24.

Bakkersknecht

Coddens Petrus, °Landegem 23 jaar - Westhoek 70.

Bekaert Edmondus, °Gent 24 jaar - Vierhekkens 78.

Van de Castele Seraphin, °Drongen 33 jaar - Vierhekkens 4.

Van de Castele Petrus, °Drongen 27 jaar - Vierhekkens 4.

Barbier

Van De Voorde Charle, °Hansbeke 26 jaar - Vierhekkens 79.

Van Zeeland Pieter, °Landegem 65 jaar - Westhoek 29.

Van Zeeland Joannes, °Landegem 42 jaar - Westhoek 29.

Bedelaar

Van Laecke Francies, Landegem 76 jaar - Heirenthoek 50.

Verstraete Francisca, °Bellem 52 jaar - Heirenthoek 50.

Bezonderen

Grijspeirt Rémi, °Vinkt 28 jaar - Westhoek 31.

Grijspeirt Sidonie, °Vinkt 20 jaar - Westhoek 31.

Van De Walle Francies, °Landegem 67 jaar - Vierhekkens 32.

Bloempelder

De Vreese Karel, °Vinderhoute 16 jaar - Vierhekkens 110.

De Wulf Louis - Hergbergier - Winkelier – Bloempelder - Landbouwer,
°Vosselare 39 jaar - Vierhekkens 110.

Boomkapper

Van Eeckhaute Livinus, °Latem 66 jaar - Heirenthoek 1.

Burgemeester – Landbouwer

Herteleer Constantin, °Landegem 55 jaar - Westhoek 66.

Kantonnier Kanaal Deinze-Schipdonk

Mortier Ivo, °Sint-Martens-Latem 32 jaar - Heirenthoek 66.

Commissionaris

Van Kerrebroeck Joannes, °Nevele 76 jaar, weduwnaar - Westhoek
86bis.

Dokters

Kluyskens Gustave Edmond - Docteur en medicine, Chirurg en l'art,
accouchement, °Gent 36 jaar - Vierhekkens 111.

Van Peteghem Petrus - Doctoor in de geneeskunde, °Gent 35 jaar -
Westhoek 17.

Garde

Bulcke Karel Francies, °Westkerke 20 jaar - Vierhekkens 9.

Gareel- en schoenmaker

De Vreese Ferdinandus, °Landegem 55 jaar - Vierhekkens 35.

De Vreese Felix, °Landegem 24 jaar - Vierhekkens 35.

Gemeentesecretaris

Standaert Pieter, °Merendree 39 jaar - Westhoek 16 verhuist naar
Westhoek 17.

Grondeigenaars

Van Hoobrouck ten Heule geboren Van Pottelsberghe Sophie, °Menin
43 jaar - weduwe - Vierhekkens 58.

Van Hoobrouck ten Heule Louis, °Gent 24 jaar - Vierhekkens 58.

Van Hoobrouck ten Heule Julie, °Gent 23 jaar - Vierhekkens 58.

Van Hoobrouck ten Heule Constant, °Gent 22 jaar - Vierhekkens 58.

Van Hoobrouck ten Heule Celstine, °Gent 21 jaar - Vierhekkens 58.

Van Hoobrouck ten Heule Marie, °Gent 19 jaar - Vierhekkens 58.

Van Hoobrouck ten Heule Charles, °Gent 18 jaar - Vierhekkens 58.

Van Hoobrouck ten Heule Edmond, °Gent 16 jaar - Vierhekkens 58.

Van Hoobrouck ten Heule Hortence, °Gent 12 jaar - Vierhekkens 58.

Herbergiers, Herbergiersters

Herbergiers

Bockstael Petrus, °Landegem 42 jaar - Westhoek 34.

Claeys Vital, °Landegem 36 jaar - Vierhekkens 26.

De Doncker Joannes, 55 jaar - Vierhekkens 29.
 De Vos Pieter Ignatius, °Lotenhulle 70 jaar - Vierhekkens 110.
 De Wulf Leonaze, °Nevele 33 jaar - Westhoek 2.
 Dewulf Eduard, °Drongen 49 jaar - Wilde 81.
 Dujardin Pieter, °Drongen 33 jaar - Vierhekkens 27.
 Hoste Francies, °Lotenhulle 28 jaar - Vierhekkens 9.
 Mesotten Henri, °St Tryen (?) (West-Vlaanderen) 79 jaar - Vierhekkens 11.
 Onderbeke Augustinus, °Sint-Martens-Lerne 37 jaar - Vierhekkens 57.
 Van Damme Franciscus, °Lochristi 38 jaar - Vierhekkens 9 - vertrekt naar Brugge op 3 juli 1851, laten hun zaak over aan Hoste Francies.
 Van Parys Jean Baptist, °Nevele 57 jaar - Vierhekkens 51.
 Vandermeersch Charles, 42 jaar - Westhoek 2.
 Vervynckt Charles Ludovicus, °Landegem 40 jaar - Heirenthoek 63.
 Wittevrongel Jan Baptist, °Deinze 48 jaar - Vierhekkens 133.

Herbergier-Koopman
 De Smet Pieter, °Gentbrugge 49 jaar - Heirenthoek 1bis.

Herbergier-Winkelier-Bloempelder-Landbouwer
 De Wulf Louis, °Vosselare 39 jaar - Vierhekkens 110.

Hoefsmid-Herbergier
 Claeys Charles Louis, °Landegem 40 jaar - Westhoek 26.

Metselaar-Herbergier
 Van Wanzele Bruno, °Poesele 37 jaar - Vierhekkens 27.

Schoenmaker-Herbergier
 De Zutter Charles, °Ursel 44 jaar - Vierhekkens 26.

Herbergierster
 De Brabander Nathalia, °Nevele 29 jaar - Vierhekkens 27 (laten hun zaak over aan Metselaar - Herbergier Van Wanzele Bruno).
 De Graeve Coleta Francisca, °Vinkt 69 jaar - Vierhekkens 110 (laten hun zaak over aan Herbergier - Winkelier – Bloempelder - landbouwer De-wulf Louis).
 De Vreese Regina, °Sint-Martens-Lerne 39 jaar - Westhoek 26.
 Le Clercq Constantia, °Zevergem 23 jaar - Vierhekkens 57.
 Mesotten Coleta, °Landegem 54 jaar - Vierhekkens 11.
 Reyniers Francisca, °Waarschoot 44 jaar - Westhoek 2 (laten hun zaak over aan Vandermeersch Charles).
 Steyaert Rosalia, °Nevele 32 jaar Vierhekkens 26 (laten hun zaak over aan Schoenmake - Herbergier De Zutter Charles).

Hoefsmeden en Hoefsmiddienstboden

Hoefsmeden

Boute Jan Francies, °Landegem 46 jaar - Westhoek 22.

Van Lemmens Jan Baptist, °Nevele 31 jaar - Vierhekkens 25 (nemen de woning na vertrek van huisschilder Mathieu Francies).

Hoefsmid-Herbergier

Claeys Charles Louis, °Landegem 40 - Westhoek 26.

Veearts en hoefsmid

Van Vynckt Joannes, °Landegem 23 jaar - Vierhekkens 36.

Hoefsmiddienstboden

Van Hee Justin, °Hansbeke 22 jaar - Westhoek 26.

De Bouveré Louis, °Landegem 31 jaar - Westhoek 30.

Speekaert Charles, 26 jaar - Vierhekkens 25.

Hovenier

De Meyer Jan Francies, °Landegem 41 jaar - Vierhekkens 55.

Eggermont Charles Louis, °Lovendegem 27 jaar - Vierhekkens 55.

Huisschilder

Mathieu Francies, °Lovendegem 32 jaar - Vierhekkens 25.

Van Vynckt Bernard, °Landegem 51 jaar - Westhoek 39.

Kamslager-Landbouwer

Meire Karel Louis, °Hansbeke 44 jaar - Vierhekkens 2.

Karredrijver

Standaert Charles Francies, °Landegem 45 jaar - Westhoek 64.

Kleermaker, Kleermaakster, Kleermakerknecht

Kleermaker

Beresole Leo, °Nevele 64 jaar - Vierhekkens 28.

Beresole Jacobus, °Landegem 36 jaar - Vierhekkens 28.

Beresole Isidorus, °Landegem 21 jaar - Vierhekkens 28.

De Brauwer Adolphus Frans, °Gent 45 jaar - weduwnaar - Vierhekkens 82.

De Dapper Joannes Francies, °Landegem 38 jaar - Wilde 89.

Cauwenberghe Jan Francies, °Landegem 25 jaar - Wilde 89.

Devogelaere Petrus, °Poesele 16 jaar - Vierhekkens 113.

Ide Seraphin, °Landegem 49 jaar - Vierhekkens 21.

Lootens Leo, °Drongen 59 jaar - Westhoek 9.

Lootens Francies, °Landegem 24 jaar - Westhoek 9.

Messotten Bruno, °Landegem 26 jaar - Vierhekkens 11.

Kleermaakster

Traman Barbara, °Nevele 61 jaar - Vierhekkens 28.

Beresole Marie Theresia, °Landegem 32 jaar - Vierhekkens 28.
Van der Donckt Isabella Rosa, °Landegem 32 jaar - Vierhekkens 82.
De Meyer Clemence, °Landegem 15 jaar - Vierhekkens 112.
Huyse Marie Rosa, °Drongen 57 jaar - Vierhekkens 79.
Huyse Joanna Marie, °Landegem 45 jaar - Vierhekkens 79.
Huyse Regina, °Landegem 40 jaar - Vierhekkens 79.
Huyse Sophie, °Landegem 39 jaar - Vierhekkens 79.
Praet Francisca, °Landegem 50 jaar - Westhoek 9.
Van Kerrebroeck Sophia, °Nevele 48 jaar - Vierhekkens 6.

Kleermakerknecht

Praet Alardus, °Landegem 18 jaar - Westhoek 9.

Kloefkappers of Klopperkapper, Kloppermaker

Klopperkapper

Cosyn Dominicus, °Lovendegem 35 jaar - Vierhekkens 56.

Kloppermaker

De Zutter Francies, °Ursel 33 jaar - Vierhekkens 79.

Kloefkapper

Dezutter Francies, °Ursel 41 jaar - Vierhekkens 57.

Lippens Bernardus, °Vosselare 37 jaar - Vierhekkens 49.

Lippens Medarius, °Vosselare 22 jaar - Vierhekkens 49.

Piens Bernardus, °Baygem 75 jaar - Vierhekkens 29 (laat zijn woning over aan Herbergier De Doncker Joannes).

Vandevoorde Charles, °Hansbeke 35 jaar - Vierhekkens 36.

Willems Charles, °Hansbeke 41 - Westhoek 19.

Koewachter

Coddens Ivo, °Landegem 19 jaar - Westhoek 66.

De Cloedt Charles Louis, °Landegem 16 jaar - Wilde 17.

De Meyer Jan Baptiste, °Landegem 17 jaar - Wilde 33.

De Rycke Edouard, °Huise 22 jaar - Wilde 17.

D'haese Bernard, °Landegem 17 jaar - Wilde 63.

D'haese Jacobus Francies, °Landegem 15 jaar - Wilde 74.

Hovaere Stephanus, °Landegem 16 jaar - Wilde 58.

Mercie Bruno, °Landegem 19 jaar - Wilde 60.

Standaert Charles, °Landegem 12 jaar - Westhoek 64.

Sterre Bernardus, °Landegem 16 jaar - Wilde 55.

Van Eeckhaute Pieter, °Landegem 16 jaar - Wilde 38.

Van Yperen Francis, °Evergem 12 jaar - Wilde 11.

Vermeulen Joannes, °Landegem 13 jaar - Wilde 79.

Vervremd Clothildis, °Gent - Wilde 32.

Vincent Francies, °Landegem 13 jaar - Westhoek 60.

Willemys Augustin, °Peteghem 15 jaar - Wilde 57.

Kooplui

Koopman

De Paepe Francies, Molenaar-Koopman, °Poesele 39 jaar - Heirenthoek 2.

De Smet Pieter, Herbergier-Koopman, °Gentbrugge 49 jaar - Heirenthoek 1bis.

Mercie Karel, °Landegem 28 jaar - Vierhekkens 114.

Mercie Karel Louis, °Landegem 24 jaar - Vierhekkens 114.

Koopman in boter

Maes Augustin (telling 1846), °Landegem 47 jaar - Wilde 14.

Koopman in fruit

Van Vynckt Martinus °Merendree 53 jaar - Heirenthoek 13

Koopman in garens

Cleve Karel, °Deinze 37 jaar - Vierhekkens 15.

Koopman in hoornvee (ook genoteerd als Slagter)

De Meyer Charles, °Drongen 48 jaar - Vierhekkens 112 (113) (laten hun zaak over aan Winkelier in ellegoederen Devogelaere Jacobus).

Koopvrouw in konijnen

Dewaele Sabine, °Lovendegem 22 jaar - Wilde 19.

Koopman in konijnen

Van Leeuwen Petrus, °Landegem 32 jaar - Westhoek 44.

Koopman in vlas

Van Vynckt Ignatius, °Hansbeke 45 jaar - Wilde 1.

Van Vynckt Francis, °Landegem 43 jaar - Wilde 1.

Voddenkopers, Koopman in Vodden, Voddenkoopster

Voddenkoper

Deschuyter Joannes, °Landegem 62 jaar - Wilde 51.

Desutter Petrus, °Drongen 52 jaar - Wilde 45.

Herrebrant Karel, °Landegem 69 jaar - Vierhekkens 96.

Mestdagh Bruno, Koopman in Vodden -°Landegem 87 jaar - Vierhekkens 118.

Voddenkoopster

Mortier Maria, °Landegem 55 jaar - Wilde 51.

Koster

Grijspeirt Francies Xaverius, °Gotttem 56 jaar - Westhoek 31.

Kuiper en Kuiperdienstbode***Kuiper***

Van den Berge Bernard Augustus, °Landegem 54 jaar - Westhoek 18.

Van den Berge Bruno, °Landegem 24 jaar - Westhoek 18.

Van den Berge Victor, °Landegem 15 jaar - Westhoek 18.

Kuiper - dienstbode

Vanpoucke Joannes, °Sint-Joris-ten-Distel 20 jaar - Westhoek 18.

Seyseele Bernardus, °Merendree 30 jaar - Westhoek 18.

Leurkramer

Florekeyn Sophia, °Merendree 59 jaar - Vierhekkens 77.

Haerens Joanne, °Merendree 63 jaar - Vierhekkens 1.

Mandenmaker

Onderbeke Constant, °Sint-Martens-Lerne 47 jaar - Wilde 82.

Mestramer

Claeys Eduard, °Landegem 41 jaar - Wilde 25

De Decker Jan Francies, °Landegem 52 jaar - Vierhekkens 40

Vereecke Jan, °Sleydinge 51 jaar - Vierhekkens 102

Metsers, metselaar

Batslé Vitalis, °Landegem 31 jaar - Vierhekkens 23.

Batslé Vitalis, °Landegem 44 jaar - Westhoek 38.

Batslé Bruno, °Landegem 17 jaar - Westhoek 38.

Faceur Karel, °Nevele 39 jaar - Vierhekkens 118.

Fasseur Charles Louis, °Nevele 49 jaar - Westhoek 36.

Luttens Karel, °Lovendegem 43 jaar - Heirenthoek 57.

Metselaar-Herbergier

Van Wanzele Bruno, °Poesele 37 jaar - Vierhekkens 27.

Molenaar

Baele Constantin, °Lovendegem 66 jaar - weduwnaar van De Cooman
Joanna Maria - Wilde 78.

Baele Petrus Franciscus, °Vinderhoute 25 jaar - Wilde 78.

Baele Leopoldus, °Vinderhoute 24 jaar - Wilde 78.

De Vriendt Jan Baptist, °Landegem 72 jaar - Heirenthoek 2.

De Paepe Francies, °Poesele 39 jaar - Heirenthoek 2.

Mulder - dienstbode

Campe Jan Francies, Meigem 48 jaar - Heirenthoek 2.

Mutsenmaaksters

Lybaert Ida, °Lovendegem 20 jaar - Vierhekkens 32.

Lybaert Sophie, 13 jaar - Vierhekkens 32.

Sourie Rosalia, °Lovendegem 28 jaar - Westhoek 29.

Sourrie Francisca, °Landegem 34 jaar - Westhoek 95bis.
Speekaert Maria Theresia, °Landegem 25 - Heirenthoek 2.

Olieslager

Van der Vennet Justin Alouise, °Meigem 53 jaar, weduwnaar - Vierhekkens 12.

Van der Vennet Frederic Deonatus, °Landegem 24 jaar - Vierhekkens 12.

Onderwijzers

Kantwerkster-onderwijzers

Berth Melani, °Kortrijk 33 jaar - Vierhekkens 6.

Leermeesteresse

De Meyer Francisca, °Landegem 52 jaar – Vierhekkens 6.

Onderwijzer

Claeys Bernard, °Landegem 39 jaar - Westhoek 14.

Vandekerkhove Seraphien, °Landegem 39 jaar - Westhoek 37.

Ontvanger

De Deurwaerder Eduard, °Gent 39 Jaar – Westhoek 17.

Particulieren

De Prost Karel, °Landegem 65 jaar - Wilde 27.

Mesotten Pieter Michaël, °St Buyen (Luik) 89 jaar - Vierhekkens 22.

Vershelde Coleta, °Merendree 79 jaar - Vierhekkens 22.

Pastors, onderpastors

Pastoor

De Smet Franciscus, °Melle 60 jaar - Vierhekkens 7.

Onderpastoor

De Meyer Jacobus, °Gent - Vierhekkens 7.

Roosemant Jan Francies, °Oostwinkel 40 jaar - Vierhekkens 22.

Meid

De Meyer Coleta, °Ronsele 38 jaar - Vierhekkens 22.

Watermeulen Louis, °Vinkt 33 jaar - Vierhekkens 7.

Schaapherder

Hanssens Amandus, °Evergem 48 jaar - Heirenthoek 9.

Van Kerrebroek Auguste, 16 jaar - Westhoek 60.

Van Laecke Francies, °Landegem 48 jaar - Heirenthoek 49.

Verbeke Ivo, Vynckt, 32 jaar - Westhoek 77.

Versaylde Karel, °Aarsele 33 jaar - Heirenthoek 49.

Scheepslui

De Cloedt Jan Francies, Schipper, °Landegem 47 jaar - Westhoek 32.

De Meyer Bernardus, Matroos, °Landegem 19 jaar - Vierhekkens 48.

Schoenmakers, schoenmakerdienstbode

Batslé Joannes, °Landegem 36 jaar gehuwd - Vierhekkens 15.

Batslé Joannes, °Landegem 26 jaar - Vierhekkens 23.

De Bouveré Medardus, °Landegem 34 jaar - Westhoek 30.

De Zutter Leo, °Landegem 55 jaar - Westhoek 21.

De Zutter Karel, °Ursel 34 jaar - Vierhekkens 5.

Pauwels Bernard, °Landegem 21 jaar - Westhoek 48bis.

Gareel- en schoenmaker

De Vreeze Ferdinandus, °Landegem 55 jaar, weduwnaar - Vierhekkens 35.

De Vreeze Felix, °Landegem 24 jaar - Vierhekkens 35.

Schoenmaker-Herbergier

De Zutter Charles, °Ursel 44 jaar - Vierhekkens 26.

Schoenmakerdienstbode

Foquet Francois, °Landegem 27 jaar - Westhoek 47.

Schrijver

Audewaerder Auguste, °Landegem 22 jaar - Westhoek 2.

Slachters

Cocquyt Louis, °Merendree 60 jaar - Westhoek 11.

Cocquyt Emmanuel, 30 jaar - Westhoek 11.

Cocquyt Petrus, 21 jaar - Westhoek 11.

De Meyer Charles, °Drongen 38 jaar - Vierhekkens 113.

Spoorwegpersoneel

Barrière wagter bij den ijzeren weg

Cardon Jan Francies, °Lotenhulle 34 jaar - Wilde 19.

Cocquyt Bernardus, °Drongen 42 jaar - Wilde 57bis.

Huysman Ferdinand, °Eeklo 50 jaar - Heirenthoek 35.

Garde op den ijzeren weg, – Garde travers op den ijzeren weg

Cassier Petrus, ° Hansbeke 45 jaar - Wilde 64.

De Wispelaere Francies, °Merendree 57 jaar - Wilde 31.

Picqueur op den ijzeren weg

Mettenanx Pieter Jan, °Huise 45 jaar - Vierhekkens 9.

Piocheur ijzeren weg

Michiels Petrus, °Hansbeke 39 jaar - Wilde 48.

Pontenier ijzeren weg

Mesotten Bruno, 1^e Pontenier ijzeren weg, °Landegem 38 - Heirenthoek 65.

Mettenanxt Pieter Joannes, °Zemst (Brabant) 56 jaar.

Statieoverste

Camelbeke Charles, °Menen 39 jaar - Vierhekkens 10.

Werkman op den ijzeren weg

Roets Charles Louis, °Landegem 42 jaar - Wilde 81.

Roets Joannes Baptist, °Landegem 34 jaar - Wilde 81.

Strodekker

Coryn Franciscus, °Landegem 57 jaar - Heirenthoek 11.

Vervenne Jan Baptiste, °Drongen 38 jaar, weduwnaar - Heirenthoek 1.

Vervennet Joannes, °Drongen 50 jaar - Wilde 72.

Timmerlui

Bekaert Franciscus, °Lotenhulle 30 jaar - Westhoek 4.

Bekaert Francies, °Lotenhulle 40 jaar - Westhoek 95.

Bekaert Fredericus, °Lotenhulle 32 jaar - Westhoek 95.

De Cuyper Charles, °Merendree 42 jaar - Westhoek 95bis.

De Cuyper Leo, °Zomergem 33 jaar - Westhoek 95bis.

De Prest Charles, °Landegem 40 jaar - Vierhekkens 5

De Prest Philippus, °Knesselare 66 jaar, weduwnaar - Vierhekkens 6.

De Prest Karel, °Landegem 30 jaar - Vierhekkens 6.

Hoste Xaverius, °Deinze 68 jaar - Vierhekkens 31.

Vyncke Livinus, °Ursel 74 jaar, weduwnaar - Vierhekkens 105.

Timmerman - dienstbode

Torcq Eduardus, °Nazareth 21 jaar - Vierhekkens 5.

Veearts en hoefsmid

Van Vynckt Joannes, °Landegem 23 jaar - Vierhekkens 36.

Veldwachter

Lippens Karel Ludovicus, °Landegem 35 jaar - Vierhekkens 35.

De Meyer Leo, °Nevele 43 jaar - Westhoek 88.

Vroedvrouw

Van Parys Francisca, °Landegem 37 jaar - Vierhekkens 42 (nadien Vierhekkens 47).

Van Parys Marie Therese, Spinster, °Drongen 21 jaar (verblijft op het moment van de telling in de vroedkundige school te Gent) - Vierhekkens 51.

Wagenmakers

Langerart Eduardus, °Merendree 30 jaar - Westhoek 4.

Pisson Pieter, °Landegem 40 jaar - Vierhekkens 17.

Pisson Angelus, °Landegem 50 jaar - Vierhekkens 17.

Pisson Leo, °Landegem 46 jaar - Vierhekkens 17.

Vanderhaegen Leo, °Landegem 34 jaar - Westhoek 4.

Wasscheresse

De Cuyper Carolina, °Merendree 40 jaar - Westhoek 95 bis.

Wevers

Wever in lijnwaad of lijnwaedwever

Bockstael Charles Louis, °Landegem 49 jaar - Westhoek 71.
Claeys Charles, °Landegem 40 jaar - Westhoek 41.
Coddens Joannes Francies, °Landegem 71 jaar - Westhoek 70.
Coddens Ludovicus, °Landegem 56 jaa, weduwnaar - Heirenthoek 48.
Cornelis Karel Francies, °Merendree 39 jaar - Westhoek 85.
De Prost Louis, °Landegem 35 jaar - Westhoek 33.
De Paepe Petrus, °Landegem 24 jaar - Westhoek 37.
De Preest Bernard, °Drongen 54 jaar - Westhoek 88.
De Preest Jan Baptiste, °Landegem 23 jaar - Westhoek 88.
De Preest Leo, °Landegem 21 jaar - Westhoek 88.
De Decker Petrus, °Landegem 40 jaar - Heirenthoek 23.
De Doncker Joannes, °Wontergem 45 jaar - Westhoek 39.
De Doncker Karel, °Landegem 40 jaar - Westhoek 39.
De Groote Jacobus, °Landegem 45 jaar - Westhoek 40.
De Jaeger Charles Louis, °Landegem 43 jaar - Westhoek 56.
De Wispelaere Karel Francies, °Landegem 46 jaar - Heirenthoek 28.
Eeckhaute Florentin, °St.-Maria-Lerne 42 jaar - Westhoek 95.
Lootens Jan Baptiste, °Landegem 57 jaar - Westhoek 80.
Lootens Karel Francies, °Zomergem 64 jaar - Heirenthoek 65.
Maes Karel, °Vosselare 5 jaar - Westhoek 72.
Meganck Charles Louis, °Nevele 35 jaar - Westhoek 50.
Quicqueborne Petrus, °Nevele 49 jaar - Heirenthoek 22.
Quicqenborne Jan Baptiste, °Nevele 47 jaar - Heirenthoek 64.
Smeesters Henri, °Gent 36 jaar - Westhoek 81
Speeckaert Pieter Francies, °Landegem 29 jaar - Westhoek 76
Sterre Charles Louis, °Drongen 55 jaar - Westhoek 52.
Van Hove Louis, °Landegem 47 jaar - Westhoek 47.
Van De Castele Jacobus, °Deinze 36 jaar - Westhoek 49.
Van den Berge Augustin, °Landegem 30 jaar - Westhoek 69.
Van den Eeckhaute Josephus, °Drongen 41 jaar - Heirenthoek 24.
Van Kerrebroeck Jan Baptiste, °Landegem 37 jaar - Westhoek 46.
Van Leeuwen Livinus, °Landegem 55 jaar - Westhoek 62.
Vergult Jan Francies, °Landegem 41 jaar - Westhoek 75.
Vervynckt Augustinus, °Landegem 28 jaar - Westhoek 65.
Willemeyns Seraphin, °Kruishoutem 33 jaar - Westhoek 38.

Lijnwaadwever-Landbouwer

Bockaert Joannes, °Landegem 61 jaar - Westhoek 63.

Vervynckt Pieter Judocus, °Landegem 62 jaar - Westhoek 65.

Katoenwever

De Backer Petrus, °Landegem 17 jaar - Westhoek 20.

De Roose Karel Ludovicus, °Merendree 39 jaar - Heirenthoek 27.

De Roose Joannes Franciscus, °Merendree 37 jaar - Heirenthoek 27.

De Roose Karel Francies, °Merendree 21 jaar - Heirenthoek 27.

De Roose Bruno, °Merendree 30 jaar - Heirenthoek 27.

De Roose Leonardus, °Merendree 27 jaar - Heirenthoek 27.

De Roose Augustinus Leopold, °Merendree 22 jaar - Heirenthoek 27.

Lomme Charles Louis, °Landegem 15 jaar - Wilde 68.

Lomme Joannes, °Merendree 51 jaar, weduwnaar van Rosalia Maenhout - Wilde 68.

Maere Charles Louis, °Hansbeke 32 jaar - Westhoek 45.

Van Holsbeke Louis, °Merendree 55 jaar - Heirenthoek 15.

Van Holsbeke Charles Louis, °Merendree 23 jaar - Heirenthoek 15.

Van Vynckt Bernard, °Landegem 41 jaar - Westhoek 35.

Van Vynckt Leopoldus, °Landegem 16 jaar - Westhoek 35.

Van Vynckt Bruno, °Landegem 14 jaar - Westhoek 35.

Winkeliers - Winkeliersters**Winkelier**

De Bonne Desiré, °Drongen 40 jaar - Westhoek 27.

Praet Francies, °Landegem 65 jaar, weduwnaar - Westhoek 7.

Vanhecke Charles, °Landegem 49 jaar - Vierhekkens 21.

Winkelierster

Bert Theresia, °Landegem 67 jaar, weduwe - Westhoek 30.

De Meyer Livina, Huisvrouw - Winkelierster, °Ledeberg bij Gent 40 jaar - Heirenthoek 1bis.

De Schuymer Francisca, °Zeveren 36 jaar - Heirenthoek 35.

Ide Rosalia, °Landegem 61 jaar weduwe - Westhoek 14.

Roets Sidonia °Landegem 48 jaar - Wilde 81.

Serbruyns Anna Marie, °Peteghem 75 jaar, weduwe van Blasius Claeys - Westhoek 3.

Slock Eugenia, °Lotenhulle 30 jaar - Vierhekkens 25.

Tavernier Seraphine, °Waregem 36 jaar - Vierhekkens 36.

Van den Abeele Eugenia, °Nevele 46 jaar, weduwe - Vierhekkens 56.

Vanvooren Rosalie, °Landegem 64 jaar - Westhoek 5 (komende van Westhoek 32).

Winkelier in ellegoederen

Devogelaere Jacobus, °Poesele 46 jaar - Vierhekkens 113.

Winkelier-Landbouwer

Bonne Pieter Francies, °Zomergem 48 jaar - Vierhekkens 3.

Bakker-Winkelier

Landsweirdt Felix, °Drongen 44 jaar - Vierhekkens 24.

Janssens Leo, °Landegem 56 jaar - †7-5-1860 - Vierhekkens 78.

Hergbergier-Winkelier-Bloempelder-Landbouwer

De Wulf Louis, °Vosselare 39 jaar - Vierhekkens 110.

Zagers, houtzager

Blomme Stephanus, °Lichtervelde 48 jaar - Westhoek 39.

De Decker Louis, °Landegem 40 jaar - Vierhekkens 45.

De Wulf Bernardus, °Drongen 55 jaar - Westhoek 87.

De Wulf Petrus, °Landegem 20 jaar - Westhoek 87.

Vyncke Jan Baptiste, °Landegem 52 jaar - Vierhekkens 21bis.

Houtzager

De Decker Louis, °Landegem 54 jaar - Wilde 47.

De Decker Francois, °Landegem 24 jaar - Wilde 47.

Sociaal-ecomomische schets van Landegem (1846-1870)**1846**

Armoede was troef in 1846 en dit om velerlei redenen:

1845 had zijn sporen nagelaten met de aardappelplaag waardoor het voornaamste voedsel van de arme was aangetast wat geleid had tot een grote hongersnood en bovendien steeg de broodprijs voortdurend.

9 januari 1846. Op de lijnwaadmarkt in Gent bleef alles onverkocht wat tot grote verslagenheid leidde bij de linnenwevers.

Het is dan ook duidelijk dat wevers in Landegem en omgeving de volgende jaren nog meer concurrentie mogen verwachten van de grote industriële bedrijven zoals La Lys, la Gantoise en andere uit Gent, die zelf reeds enorme moeilijkheden hadden om hun markt te houden.

1847 - Het hongerjaar

10 januari. Huisgezinnen uit de omliggende dorpen komen naar de stad (Gent) en zijn zonder levenshulp noch onderkomen. Ze smeken om een aalmoes.

1 maart. Een schip met tarwe bestemd voor Frankrijk werd tussen Baarle-Drongen en Leerne op de wijk Gaverland aangevallen en geplunderd.

12 maart. *De Gazette van Gent* publiceert dat Waarschoot 229 lijnwaadgetouwen heeft en een dagloon voor de wever 0,75 frank bedraagt. Een spinster verdiende 0,18 frank per dag. Een tarwebrood kost dan 57 cent, een roggebrood 30 cent.

Het aantal sterfgevallen in 1847 (88) ligt dubbel zo hoog als het aantal geboorten (40) en is het hoogst in de periode 1844-1854.

1848 - Textielproblemen worden nog groter

3 maart. Als gevolg van de omwenteling in Frankrijk is de verkoop van de textielproducten in Frankrijk zeer sterk gedaald.

1849 en 1854 - Het cholerajaar

Cholera teisterde in de eerste plaats de grote steden; de impact op een gemeente als Landegem is niet duidelijk. Als we het aantal overlijdens tellen dan zien we dat Landegem zijn piek kende in 1847 met 88 sterfgevallen. In 1849 kende men 52 sterfgevallen, in 1854 slechts 38; het aantal dat te wijten is aan cholera is niet duidelijk.

Enkele besluiten uit de analyse van de bevolkingsregisters

Landbouw als primaire bron van inkomen

Landegem is wel degelijk een gemeente die in de eerste plaats van de landbouw leeft, want er zijn niet minder dan 318 landbouwers of *landsmannen*, 103 dagloners en dit voornamelijk in hoofdberoep. Daarbij komen 138 landbouwsters en 6 dagloonsters. Dit geeft een totaal van 565 personen tewerkgesteld in de landbouw.

Textielnijverheid is de belangrijkste bron van inkomsten

Het aantal inwoners rechtstreeks betrokken bij de textielnijverheid is gigantisch. Huisvrouwen staan hetzij als spinster genoteerd of als spinster-98

huisvrouw (564). Daarbij komen nog de 167 kantwerksters en tenslotte de meisjes als spellewerkers 48 (subtotaal 779).

Bij de mannelijke beroepen vindt men 3 spinners, 124 wevers, 37 wevers in lijnwaad, 14 katoenwevers (subtotaal 178).

Daarbij tellen we die beroepen die met de textielverwerking verband houden: 70 naaisters, 5 mutsenmaaksters, 9 kleermaaksters (subtotaal 84) en bij de mannen 12 kleermakers.

Er zijn dus 1.053 personen in de textielnijverheid betrokken en dit op een totaal van 3.281 of zowat 35 % van de bevolking. We moeten echter vaststellen dat het hier voornamelijk om bijberoepen gaat.

Vaak waren de vrouwen meeverdiener als spinster, samen met hun oudere kinderen als spinster (vanaf 15 jaar), kantwerkster (vanaf 9 jaar) en zelfs de kinderen vanaf 7 jaar als spille- of spellewerkster.

Een doorsnee familie zag er als volgt uit:

De Meyer Joannes Baptist, 79 jaar, wever, gehuwd met Van den Berghe Regina, 67 jaar, huisvrouw-spinster - Wilde 69.

Hun kinderen: Werkman 26 jaar
Wever 24 jaar
Spinster 28 jaar
Spinster 28 jaar
Kantwerkster 9 jaar

Straatnamen te Landegem tussen 1846 en 1870

In het bevolkingsregister van de onderzochte periode 1846-1870 geeft men slechts 4 wijken en 4 straten op.

Sectie - wijk - Dorp - Gehucht = A

Wilde - Huisnummers 1 tot 92

Sectie - wijk - Dorp - Gehucht = B

Vierhekkens - Huisnummers 1 tot 134. Meteen de straat waar je het meest bewoners en herbergen terugvind.

Sectie - wijk - Dorp - Gehucht = C

Westhoek – Huisnummers 1 tot 12 in Boekdeel I - Huisnummers 13 tot 95 in deel II

Sectie - wijk - Dorp - Gehucht = D

Heirenthoek – Huisnummers 1 tot 66

Dit toont aan dat de kleinere straten in die periode deel uitmaakten van een grote weg en geen naam droegen. De nummering richtte zich naar de hoofdstraat. Pas vanaf 1871 krijgen ook de kleinere straten een eigen naam.

Woningen te Landegem

De gemeente telde in het totaal 394 woningen:

- Wilde 86 woningen;
- Vierhekkens 142 woningen, waarvan 10 onbewoond zijn en 2 gesloopt werden;
- Westhoek 99, waarvan 6 onbewoond zijn;
- Heirenthoek 70, waarvan 1 gesloopt werd.

Herbergen in Landegem

Men telt tussen 1846 en 1870 niet minder dan 15 officiële herbergen in Landegem. Het grootste aantal daarvan vinden we terug in Vierhekkens (9), dan volgt de Westhoek met 3, Heirenthoek met 2 en Wilde telt 1 herberg.

Studenten te Landegem

In die tijd was studeren een grote luxe en een voorrecht van de gegoede personen uit de bevolking. Toch hadden enkele Landegemnaren studerende kinderen.

Zo ziet men dat de familie Van der Vennet (Vierhekkens nr. 12) een zoon heeft die studeert aan de 'Normaleschool St Niclaes' en een dochter die in Lotenhulle op pensionaat is.

Bij de familie Lippens (Vierhekkens nr. 49) staat Lippens Rosalia vermeld als leerling. Het is niet duidelijk waar het hier over gaat, maar vermoedelijk is ze leerling voor een bepaald beroep.

Bij de familie Van Parys (Vierhekkens nr. 51) is de dochter des huizes, Van Parys Marie Therese (°Drongen 21 jaar) als spinster ingeschreven in de registers. Maar tevens staat vermeld dat ze een opleiding volgt in de

vroedkundige school te Gent. In Gent werden reeds onder het bewind van Marie Theresia in 1778 specifieke cursussen gegeven in verloskunde.

Bij het landbouwersgezin Ide uit de Westhoek nr. 1 was de zoon Louis (zonder beroep, °Landegem 17 jaar) student in Sint-Niklaas (waarschijnlijk aan de normaalschool).

Bij de familie Grijspaert (Westhoek nr. 31) was de zoon Edouard (°Vinkt 23 jaar) student en de tweede zoon Evariste (°Vinkt 21 jaar) was seminarist.

Bij de families Van der Vennet en De Kesel (Westhoek nr. 64) zijn de studenten op kostschool in Evergem. Van der Vennet Bruno Hermanus (student, °Landegem 17 jaar) 'Onfangt het middelbaer onderwijs in de kostschool te Everghem'.

De Reu Joannes Francies (landbouwer - °Nevele 26 jaar) 'Onfangt het middelbaer onderwijs in de kostschool te Everghem'.

De familie Van Nevel, landbouwers (Heirenthoek nr. 44) heeft twee studenten namelijk: Van Nevel Jan Baptist °Landegem 23 jaar en Van Nevel Ludovicus °Landegem 21 jaar.

Militairen in Landegem

In die tijd moesten de jonge mannen loten. Wie er zich inlootte, kende een dienstdag die varieerde tussen de 2 jaar 6 maand als soldaat bij de infanterie linie tot 4 jaar als soldaat artillerie te paard.

Sommige dienstplichtige miliciens negeerden hun oproep en verdwenen naar het buitenland. Zo verdween soldaat De Meyer Bernard, geboren te Landegem op 29 april 1837 als zoon van Jean Francois De Meyer en Jeanne Marie Van Huffel. Hij had als loteling het nummer 13 getrokken en was van de lichte 1857. Vermoedelijk was hij in Amerika. Op de 'Naemlyst der miliciens dezer lichte die zich ter inlyving niet hebben aangeboden' van de nationale militie had hij het nr. 21 van 52 miliciens uit het arrondissement Gent die in die periode spoorloos bleken te zijn²⁷.

Als we een kijk nemen in de bevolkingsregisters dan vinden we de familie De Meyer-Van Huffel terug in de Vierhekkens nr. 55. Daar woonde de familie die uit 8 personen bestond. De vader was van beroep hovenier, terwijl moeder zonder beroep was aangestipt. De kinderen waren bij de telling in 1846 nog vrij jong en onze verdwenen soldaat De Meyer Bernard was dan

²⁷ Gepubliceerd in de *Moniteur* van 17 augustus van 1857 (met dank aan ons medebestuurlid Daniël D'Hooge voor de inlichting).

9 jaar. Op 19-jarige leeftijd werd hij opgeroepen maar dit staat niet in het bevolkingsregister vermeld. De familie is op een zeker ogenblik uit Landegem vertrokken zonder enig spoor. Is Bernard de Meyer nu de eerste emigrant naar Amerika? Dat is voor het ogenblik onduidelijk.

Lijst van de Landegemse dienstplichtige militairen²⁸

Bogaert Jan Baptiste

Soldaat, °Landegem 27 jaar - Westhoek 43 - in garnisoen te Luyck.

Cardon Francies

Soldaat, °Landegem 22 jaar - Vierhekkens 8.

De Backer Euvaristus

Soldaat, °Landegem 21 jaar - Heirenthoek 18.

De Buck Bruno

Landbouwer, °Landegem 22 jaar - Vierhekkens 134 – in militairen dienst.

De Preest Petrus

Soldaat, °Landegem 25 jaar - Westhoek 88 – In garnisoen te Turnhout

De Vreese Bernard

Soldaat, °Landegem 24 jaar - Wilde 51.

Langeriaert Charles Ludovicus

Soldaat, °Landegem 22 jaar - Heirenthoek 50.

Langeriaert Petrus

Soldaat, °Landegem 21 jaar - Heirenthoek 50.

Quicqenborne Jan Baptist

Soldaat, °Landegem 22 jaar - Heirenthoek 64.

Van Brussel Felix

Soldaat, °Nevele 27 jaar - Vierhekkens 14.

Van de Walle Petrus

Soldaat, °Landegem 23 jaar - Vierhekkens 115 - in militairen dienst.

Van Kerrebroeck Petrus

Wever, °Landegem 22 jaar - Vierhekkens 54.

Van Leeuwen Petrus

Daglooner °Landegem 22 jaar - Vierhekkens 44.

Van Vynckt Bruno

Soldaat, °Landegem 24 jaar - Westhoek 39 - in militairen dienst.

Vervynckt Charles

Soldaat, °Landegem 20 jaar - Westhoek 65.

²⁸ Deze lijst streeft geen volledigheid na.

Gepensioneerd militair

Vyncke Henri

Landegem 49 jaar - Westhoek 42.

Vondeling

Vervremd Clotildis, *Koeywagter* in Wilde nr. 32, komende 'uyt het hospice te Gent als vondeling' inwonende bij De Vreese Theresia, landbouwerigge, °Landegem 72 jaar en Coryn Charles Louis, landbouwer, °Landegem 57 jaar.

In 1820 werd te Gent een vondelingenrol of -luik ingericht om het probleem van de vele vondelingen in een stad als Gent op een menselijker manier op te lossen. Gent telde in de periode 1856 niet minder dan 136 vondelingen (piek met 185 in 1835). De rol bevond zich aan het Godshuis van Sint-Jan-in-d'Olie op de Vlasmarkt. De vondelingen en verlaten kinderen werden uitbesteed op het platteland. Zo werden in 1858, 431 kinderen uitbesteed tegen 30 centimes per dag en op die wijze belandde Clotildis Vervremd in Landegem te Wilde.

De juiste datum van zijn aankomst in Landegem is niet vermeld. Wel is aangeduid dat hij naar Merendree verhuist op 22-5-1856. Hij staat ingeschreven als werkmán, 28 jaar. Vervremd Clotildis uit Gent woont bij de familie De Neve Joannes (wever) en Van Haute Regina (spinster) tot hij terug naar Gent vertrekt op 13-3-1861.

Verklaring van een aantal beroepen

Keuze van de beroepsnaam

Bij zijn registratie in de gemeente kon iedereen om het even welk beroep opgeven al diende men er rekening mee te houden dat bepaalde beroepen tot de lijst van de gepatenteerde beroepen behoorden.

Het zogenaamde patentrecht werd in 1805 ingevoerd en pas in 1893 afgeschaft. Het was een belasting verschuldigd voor het mogen uitoefenen van bepaalde beroepen, vastgelegd in een lijst. Bepaalde groepen als ambtenaren, arbeiders, geestelijken, landbouwers en militairen waren vrijgesteld van betaling. Voor schippers gold vanaf 1823 dat een recht verschuldigd was afhankelijk van de tonnage van hun schip.

De lijst van die beroepen, 148 in totaal, werd in het Staatsblad bekend gemaakt. Het patenrecht was in verschillende klassen ingedeeld.

Ambachten van nr. 1 tot 59: 16de klas van tarief A; van nr. 40 tot 92: 13de klas van tarief B en 14de klas van tarief B voor de ambachten van nr. 93 tot 148.

Enkele voorbeelden:

Ambacht 1: Gespenmakers

Ambacht 40: Grof- en hoefsmeden

Ambacht 59: Rytuigschilders

Ambacht 60: Koetsen en rytuigmakers

Ambacht 92: Bloemkweekers

Ambacht 148: Papierlynders

Ambachtslieden die alleen werken of bijgestaan werden door hun vrouw en kinderen zijn vrij van patentrecht²⁹.

Bakkers

Landegem telde niet minder dan 8 bakkers en één bakker-winkelier. Dit beroep was zeer gegeerd maar ook gevoelig voor de economische situatie in de periode 1846-1870. In 1846 mislukte de rogge oogst waarbij de opbrengst van 18,68 hl per ha daalde naar 7,25 hl. Het tekort aan levensmiddelen doet de prijzen geweldig stijgen.

Tarwe gebuild: de prijs evolueert van 44 cent in januari tot 45 cent in december;

Tarwe ongebuild: prijs blijft 35 cent;

Masteluin³⁰: van 28 cent naar 31 cent;

Rogge: van 24 cent naar 27 cent.

In 1847 stijgen die prijzen verder tot 58 cent voor gebuilde tarwe en de andere producten stijgen respectievelijk tot 44 cent, 39 cent en 33 cent. Dit leidt tot een broodzetting (vastlegging van de prijs) in Gent op 6 maart 1847.

De broodzetting was geldig in de hele provincie; voor Landegem betekende dit dat men de prijzen diende toe te passen zoals op de markt te Gent, Deinze, Aalst, Oudenaarde, Eeklo, enz.

²⁹ Gepubliceerd in de *Moniteur* van 3 december 1818, 19 juni 1842 en 22 januari 1849 (met dank aan ons medebestuurslid Daniël D'Hooge).

³⁰ Mengsel van half tarwe, half rogge.

Commissionairs

Commissionairs konden inezet worden voor allelei taken, zoals volgende beschrijving uit Gent getuigt: 'Commissionairs ontvangen alle boodschappen, zowel op hun standplaats dan wanneer zij zonder last langs de straten gaan. Zij kunnen gebezigd worden voor alle slag van boodschappen en vervoeropdrachten, dragen van voorwerpen en lasten, vervoer van wijnen, verhuizingen uitvoeren enz...'

Zwingelaar

Een zwingelaar kon dagelijks 4 tot 5 kg vlas bewerken met het berd, met de molen steeg dit tot 10 tot 15 kg.

Besluit

Ondanks het feit dat het ons opzet was om de emigratie van Landegem te onderzoeken, moeten we vaststellen dat er geen emigranten genoteerd konden worden. Wat de emigratie naar Amerika betreft, zijn er in Landegem geen vroege voorlopers op dit gebied te vinden. Voor het Land van Nevele zijn de eerste emigranten te noteren in Hansbeke in 1832. Nadien volgden emigranten uit Poeke en Nevele in 1840, Hansbeke in 1850, Lotenhulle in 1855, Nevele in 1860 en nogmaals Hansbeke in 1870. Landegemse emigranten volgen pas in een latere periode die we in een later onderzoek willen toelichten.

(Einde van het eerste deel. De lijst met geraadpleegde werken verschijnt in de laatste aflevering van dit artikel.)

André Stevens
Landegem